

اخلاص؛ راز ماندگاری
دودمه‌های قدیمی

مصطفی متولی میاندار
هیأت و شاعر اهل بیت

شماره نوزدهم • سه‌شنبه ۱۲ بهمن ۱۳۹۵ • ۲ جمادی‌الثانی ۱۴۳۸

حذف روضه در هیأت‌ها
خسران بزرگی است

حجت‌الاسلام حسن جمشیدی
واعظ و استاد حوزه

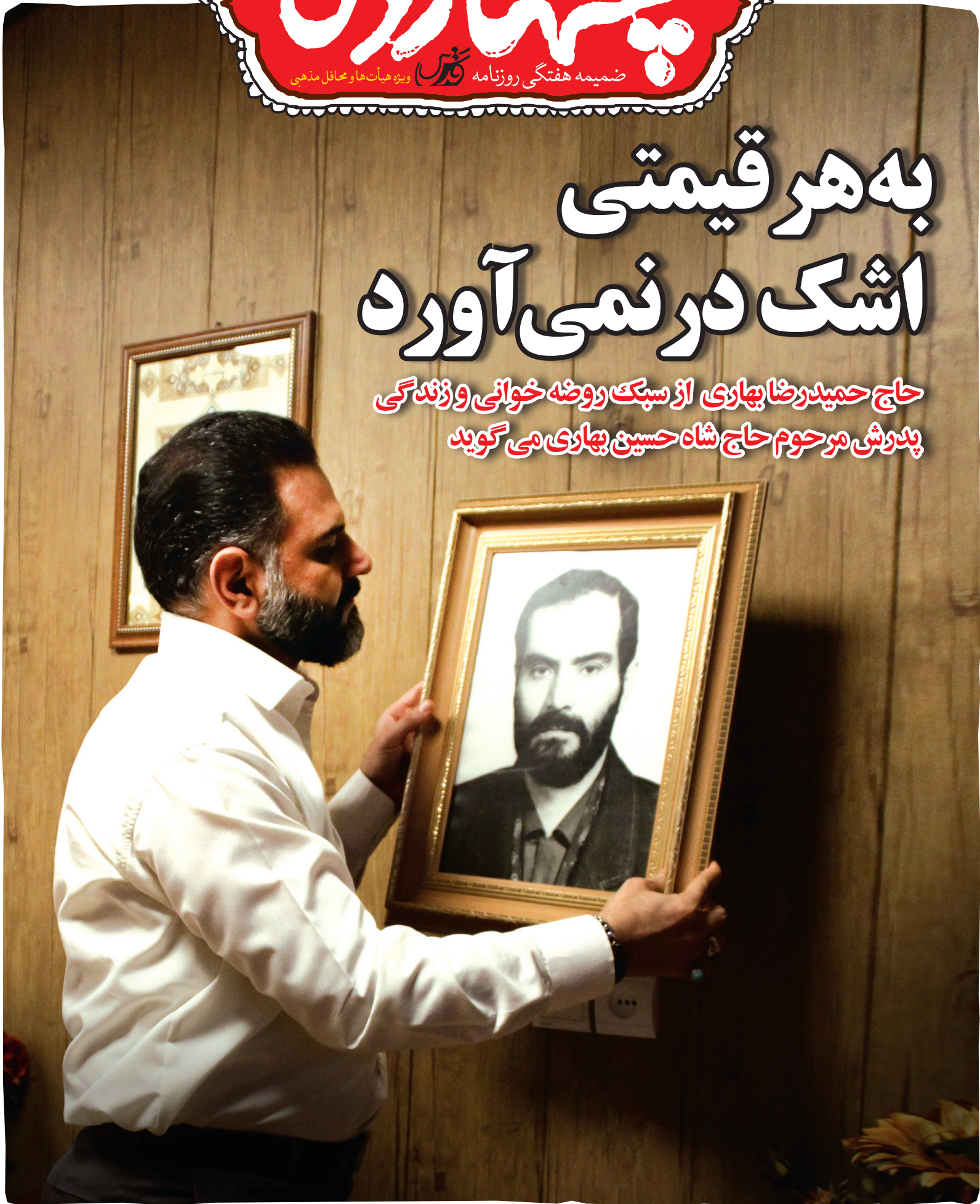
www.qudsonline.ir

ضمیمه هفتگی روزنامه **فجر** ویژه هیأت‌ها و محافل مذهبی

به هر قیمتی اشک در نمی‌آورد

حاج حمیدرضا بهاری از سبک روضه خوانی و زندگی
پدرش مرحوم حاج شاه حسین بهاری می‌گوید

۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰
۱۱
۱۲

هفتمین همایش هیأت‌های محوری و برگزیده کشور به همت جامعه ایمانی مشعر برگزار شد. در این مراسم، آیت‌الله اراکی دبیر کل مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، حجت‌الاسلام والمسلمین رفیعی، حجت‌الاسلام آقا تهرانی، حاج حسین یکتا، حاج علی انسانی، حاج عباس حیدرزاده و حاج مهدی سلحشور حضور داشتند. این همایش در جوار مسجد مقدس جمکران برگزار شد.

فضیلت خواندن نماز اول وقت

سوره بقره

«الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ / پرهیزکاران کسانی هستند که به غیب ایمان می‌آورند و نماز را برپا می‌دارند و از تمام نعمت‌ها و مواهبی که به آنان روزی داده‌ایم انفاق می‌کنند.» (آیه ۳ سوره بقره)

میوه همان اول که چیده می‌شود تازه و خوش طعم است و هر چه زمان بگذرد، رنگ و طعم آن تغییر می‌کند. غنچه‌ها را همان اول که گل می‌شوند باید چید و عطر و گلاب آنها را گرفت و گرنه هر چه زمان بگذرد، رنگ و بوی آنها کمتر می‌شود. نماز اول وقت تازگی و لذت و بهره فراوان دارد. و گرنه هر چه زمان بگذرد طراوت و طعم خود را از دست می‌دهد. «یَقِیْمُونَ الصَّلَاةَ» یعنی کسانی که نماز را در جای خود و وقت خود اقامه می‌کنند.

حذف روزه در هیأت‌ها خسران بزرگی است

حجت‌الاسلام حسن جمشیدی واعظ

و احساسی به عنوان مکمل هم قرار دارند تا همراه هم بتوانند بهترین نتایج و آثار رفتاری و اعتقادی را ایجاد کنند. پس برای برقراری هر چه بهتر جلسات روزه باید به هر دو جهت ارتقا و پیشرفت ارزش‌های انسانی توجه شود. حال باید تمام مبلغین، هادیان و رسانه‌های ارتباط جمعی رسالت خویش را در این زمینه به نحو اتم و اکمل انجام دهند. به لطف خدای منان توجه به مسایل عقلی، معرفتی و آگاهی در میان سخنرانان و منبری‌ها جریان دارد و به خوبی سپری می‌شود. اما در این میان نباید از یک نکته غفلت کرد: در زمان اهل بیت (علیهم‌السلام) هم آنچه مورد نظر خطباء و سخنرانان بوده، این بوده که جلسات را با روزه نورانی اهل بیت به پایان برسانند. متأسفانه امروز این مهم در وسایل ارتباط جمعی از جمله صداوسیما به نحوی مورد اغماض و فراموشی قرار گرفته‌است. مصیبت‌ها و مداحی‌هایی که در ایام عزاداری بخش می‌شوند غالباً فاقد بیان مصیبت‌ها به شکل روزه سنتی هستند. امام صادق (علیه‌السلام) در روایتی از اباعبدالله (علیه‌السلام) فرموده: «هَلْ نَزَعْنَا عَنْكَ فُفَاةً عَنْتَهُ حَرَمَ اللَّهِ وَجْهَهُ عَلَيَّ النَّارُ / هر کس مظلومیت ما را یاد کند و چشمانش پر از اشک شود، خداوند چهره‌اش را بر آتش دوزخ حرام می‌کند». این روایت و هزاران روایت دیگر عظمت و جایگاه ارزشمند روزه را نشان می‌دهند تا جایی که روزه‌خوانی و شرکت در جلسات روزه موجب نزول نعمت‌های فراوان به شیعیان می‌شود. این میزده در بیان شریف امام صادق (علیه‌السلام) آمده است: «مَنْ بَكَى أَوْ أَبْكَى أَوْ تَبَاكَى فِى مُصِيبَةِ الْحُسَيْنِ حُرِّمَتْ جَسَدُهُ عَلَى النَّارِ وَ جَبَّتْ لَهُ الْجَنَّةُ / هر کس در مصیبت امام حسین (علیه‌السلام) بگرید یا بگریاند یا حالت گریه به خود بگیرد، جسدش بر آتش حرام شده و بهشت بر او واجب می‌شود». روزه‌خوانی مقام و منزلتی دارد که مورد توجه و عنایت خداوند متعال و اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم‌السلام) است. این دسته از روایات موجب می‌شوند بسیاری از بزرگان و مراجع بزرگوار تقلید از جمله آیت‌الله تهریزی روزه‌خوانی را برای خود توفیقی بزرگ و از عنایت خداوند متعال به خویش بدانند. آنها که سال‌ها در معارف اهل بیت (علیهم‌السلام) غور کرده و منت‌ها با آیات و روایات مانوس بوده‌اند خیلی بهتر و دقیق‌تر از ما به اهمیت روزه‌خوانی و شرکت در جلسات روزه و بهره‌گیری از فضای روزه واقفند. این در حالی است که متأسفانه رویکردی ناقص و نگاهی غیردقیق به جلسات اهل بیت سبب کمرنگ شدن این بخش مهم در هیأت‌ها می‌شود. حتی در میان هیأت‌های مذهبی ما بعضی از مداحان این توفیق را از خویش سلب کرده‌اند و روزه‌خوانی سنتی را که مورد توجه علمای صالح و درست‌کردار بوده به دست فراموشی سپرده‌اند و رسانه‌های عمومی و اجتماعی ما و از همه مهم‌تر صداوسیما هم دچار این بلیه و مشکل شده‌اند. روزه‌ها باعث برکات و ثمربخش شدن مطالبی هستند که سخنرانان در منابر عمومی برای مردم مطرح می‌کنند و مقطع کردن آنها نوعی نقصان و محروم کردن مردم از کرامات اهل بیت (علیهم‌السلام) است. واقعا خسران زیادی است که از این فیض بزرگ یعنی شنیدن و شرکت کردن در روزه‌ها محروم بمانیم. امام راحل در این زمینه فرموده‌اند: «چه‌ها و جوانان ما خیال نکنند که مسأله ما مسأله گریه ملت است. این را دیگران القا کرده‌اند. آنها از این گریه‌ها می‌ترسند. برای اینکه این گریه بر مظلوم است و فریاد مقابل ظالم است». کمی دقت و تأمل در سخنان عمیق حضرت امام (علیه‌السلام) این مطلب را به ذهن متبادر می‌کند که دشمن بعد از ناامید شدن از جمع کردن بساط عزاداری، راهی دیگر برای نفوذ و کم‌اثر کردن ثمرات بسیار زیاد آن در جامعه ما پیدا کرده. دشمن بر حسب رویکرد مقابل‌گرایانه‌ای که با اسلام و ملت ما دارد تمام تلاش خود را برای انحراف توслات و عزاداری‌ها به کار بسته است. نکند ما و جامعه ما در این امر با چشمانی بسته وارد مسیری شویم که دشمنان برای ما طراحی کرده‌اند. حذف یا کم کردن روزه چه در هیأت‌های مذهبی و چه در بخش‌های صداوسیما و کم شدن ذکر مصایب اهل بیت (علیهم‌السلام) و انقطاع سخنرانان و سینه‌زنی‌ها خواسته یا ناخواسته عموم مردم را از برکاتی که این ارتباط عمیق در خود جا داده بی‌بهره می‌کند.

یکی از آموزه‌ها و معارف دینی که نقش مؤثری در پیشبرد اهداف والای اسلام ناب محمدی دارد، بحث توسل به ائمه معصومین (علیهم‌السلام) و تمسک به آن ذوات مقدسه است. در این زمینه، راه‌های متفاوتی برای عرض توسل و بهره‌برداری از خرمن بیکران آستان آن حضرات و مقربین درگاه الهی وجود دارد که یکی از مهم‌ترین آنها، روزه‌خوانی و شرکت در جلسات روزه آن بزرگواران است. روزه جایگاهی است که مورد عنایت خداوند متعال و اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم‌السلام) است و جلسات روزه وسیله‌ای برای الهام‌گیری و یافتن محورهای مهمی برای زنده نگه‌داشتن مشعل حق و دعوت به نور و ایمان به حساب می‌آید. سنت شعر گفتن، گریستن و گریاندن در مجالس سوگ اهل بیت مورد تشویق و دستور ائمه بوده است. چون عزاداری، رساندن صدای مظلومیت آل علی به گوش مسلمانان است و دارای رسالتی عظیم است. در این گونه مجالس، احساس و عاطفه به کمک شعور می‌آیند و مکتب اهل بیت (علیهم‌السلام) را زنده می‌کنند. اشک، زبان گویای احساسات عمیق یک انسان متعهد و پایبند به خط ائمه و مسایل دینی به شمار می‌رود. اشک، دلیل عشق است و نشانه پیوند اشک، زبان دل است و شاهد شوق. روزه رابطه‌ای عمیق میان مفاهیم دینی ما و مسایل احساسی و قلبی برقرار می‌کند به نحوی که روایت است: «هَلْ الدِّينُ إِلَّا الْحَبْ وَ الْبَغْضُ». همان‌طور که در مباحث علم اصول مطرح است، همه انسان‌ها برای انجام امور اختیاری خویش نیازمند محرکی هستند که آنها را به آن عمل سوق دهد. یکی از قوی‌ترین محرک‌ها و سوق‌دهنده‌ها مسأله حب است. زیرا محبت، ریشه تحرکات و افعال مردم به سمت کارها به شمار می‌رود. تدبیر و عقل به همراه محبت و مسایل احساسی دو بال و بازوی قوی و مستحکم برای پرواز و صعود به قله‌های بیکران آرامش و معنویتند. عقل دربردارنده مباحث معرفتی و راهی برای رسیدن به شعور و آگاهی است اما به تنهایی کاری از پیش نمی‌برد چرا که برای نیل به مقاصد خود، به مباحث احساسی و قلبی نیاز دارد. این تدبیر و هماهنگی براساس خلقت خدای رحمان است، زیرا در پیکره انسان، قوای عقلانی

حجت‌الاسلام حسن جمشیدی واعظ

ارزش‌ها بر جسته‌شوند نه ظواهر

دکتر رضا پخشی کارشناس معارف اسلامی

اگر دین را به یک درخت تشبیه کنیم، می‌بینیم از سه قسمت عمده تشکیل شده: ریشه‌ها (اعتقادات)، ساقه (احکام) و شاخه‌ها و میوه‌ها (اخلاقیات). اصول پنجگانه مذهب (توحید، عدل، نبوت، امامت و معاد) حکم ریشه‌های این درخت را دارند. این درخت هر چه ریشه‌های تنومندتر، قوی‌تر و محکم‌تر داشته باشد، ثمره بیشتر، بهتر و کامل‌تری خواهد داشت. از طرف دیگر این پنج اصل باید همسو و هم‌تراز با یکدیگر حرکت کنند. ساقه این درخت به عنوان احکام دین بیانگر اعتقادات و اخلاقیات است. به همین دلیل است که نبی مکرم اسلام (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) فرموده: «بِعِثْتُ لَائِمَهُ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ / مبعوث شدم برای اینکه مکارم اخلاقی را به اتمام برسانم». انسان دو وجه دارد: وجه ظاهری که رویت می‌شود و وجه باطنی که شامل حقیقتی است که درون آن نهفته است و به خصوصیات و ویژگی‌های مربوط به جسم برمی‌گردد. در این میان هیأت‌های مذهبی به عنوان یک واسطه، نقش مؤثری در تحقق احکام و اعتقادات دین در جامعه اسلامی ایفا می‌کند. در این زمینه سه راه وجود دارد: اولین راه برانگیختن احساسات و عواطف انسانی است. این رسالت هم توسط هیأت‌های مذهبی به شایستگی محقق می‌شود. لذا این راه آسان و تأثیرگذار است و هیأت‌های مذهبی به سرعت و در سطح گسترده‌ای می‌توانند این اعتقادات را برانگیخته و ماندگار کنند. راه دوم کاری است که وعظ انجام می‌دهند و استدلال و منطقی است که در محافل جدلی و علمی روی آن بحث می‌شود. این راه مقداری دیرتر به نتیجه می‌رسد ولی ماندگاری آن به مراتب بیشتر است. یعنی اگر کسی از راه استدلال به یک حقیقت برسد، به راحتی نمی‌توان او را از مسیر منحرف کرد. راه سوم بین این دو مسیر قرار دارد و آن تشویق و تنبیه است. مصداق بارز آن آیات قرآن است که یا به نعمت‌های بهشتی بشارت می‌دهند یا به عذاب‌های جهنمی اذیت می‌کنند. چون عمدتاً افراد در بینابین این دو قرار دارند. البته در این مسیر، آسیب‌ها و تهدیداتی وجود دارد که لازم است آموزه‌های دینی دقیق‌تری بیان شوند. در حالی که برخی صرفاً دنبال برانگیختن عواطف و احساساتند و کاری به اینکه آیا مباحث و مطالب مستند هستند یا خیر ندارند. قرار نیست به هر قیمتی ما اشک مردم را دریاوریم. اگر انابه از مظلومیت و غربت اهل بیت (علیهم‌السلام) با استدلال و تاریخ صحیح همراه شود، قطعاً ماندگاری و تأثیرگذاری بیشتری را به دنبال دارد. پس برانگیختن احساسات و عواطف که از طریق مداحی انجام می‌شود حتماً باید بر مبنای مستندات مستدل و منطقی تاریخی مطرح شوند ولی اینکه صرفاً به عواطف و احساسات تکیه کنیم امکان دارد فرد یا افرادی با استدلال، این اعتقادات لطیف و زیبا را زیر سؤال ببرند. حتماً باید ذاکران اهل بیت (علیهم‌السلام) تاریخ را موثق و دقیق روایت کنند و بیش از هر چیز به بیان ارزش‌های ذاتی بپردازند تا ظواهر. مثلاً اینکه امام حسین (علیه‌السلام) جمالش این طور بود یا حضرت ابوالفضل (علیه‌السلام) قد رشیدی داشت. به تعبیر حضرت آقا مگر ما حضرت ابوالفضل (علیه‌السلام) را به خاطر چشم و ابرو و قد رشیدش دوست داریم؟ باید به جامعه بگوییم این فرمانده دلیر میدان مبارزه با یزیدیان به خاطر ادب، غیرت، ولایتمداری، حمیت و جوانمردی‌اش اینقدر در تاریخ ماندگار شده.

حجت‌الاسلام والمسلمین ناصر رفیعی در همایش هیأت‌های مذهبی گفت: «دشمنان با هیأت‌های سکولار مشکلی ندارند و حتی در آمریکا و انگلستان نیز هیأت‌ها و دستجات عزاداری وجود دارد که این نشان‌دهنده بی‌خطر بودن این هیأت‌ها برای منافع استکبار است. اگر کسی بخواهد دین و هیأت را از سیاست جدا کند، حقیقت دین را نشان‌دهنده و جاهل است. همان‌گونه که رهبر انقلاب تأکید بر انقلابی بودن حوزه و هیأت‌ها داشته‌اند، باید این موضوع را به دقت مورد بررسی قرار داد و شاخصه‌های انقلابی بودن هیأت‌ها تبیین شود».

آغاز فعالیت

سال ۷۸ بود که هیأت خیمه‌الانتظار فعالیتش را با رویکردهای مذهبی و فرهنگی آغاز کرد؛ فعالیت‌هایی که در سال‌های نخست بیشتر با برگزاری مراسم اعیاد شعبانیه نمود داشت اما اکنون سه سال است که با برنامه‌ریزی جدی‌تری کارهایشان را پیش می‌برند. آن‌طور که امیر مؤمن مدیر هیأت می‌گوید در هیأت آنها واعظانی چون آیت‌الله علم‌الهدی، حجج‌اسلام پناهیان، ماندگاری، رئیسی، نظافت و دهشت سخترانی می‌کنند و بیشتر مهدی واعظی هم مداحی و روضه‌خوانی هیأت را برعهده دارد. همیشه هم در حاشیه برنامه‌ها، فعالیت‌های فرهنگی گسترده‌ای انجام می‌شود که برپایی ایستگاه کتاب و توزیع گسترده آن از جمله این برنامه‌هاست.

آموزش معارف به کودکان و نوجوانان

آموزش معارف دینی به کودکان از دیگر برنامه‌های مسؤولان هیأت «خیمه‌الانتظار» است که در بیشتر برنامه‌های اهل بیت (ع) چه عزاداری و چه جشن انجام می‌شود. در این مراسم از روحانیونی استفاده می‌شود که بتوانند با کودکان ارتباط بیشتری بگیرند. از طرفی سه سالی می‌شود که مهد کودک تخصصی مهدویت این هیأت راه‌اندازی شده و در گروه سنی پیش‌دبستانی هم تاکنون ۳۲۰ کودک را آموزش داده‌اند. البته برنامه‌های این مجموعه مختص کودکان نیست و برای آموزش معارف دینی به نوجوانان و جوانان هم برنامه‌های بسیاری دارند. علاوه بر این فعالیت‌هایی هم توسط پایگاه بسیج خیمه‌الانتظار در قالب کلاس‌های ورزشی، پژوهشی و علمی انجام می‌شود. اما کسانی که برای آموزش کودکان و نوجوانان در نظر گرفته‌اند مربیان عادی نیستند و متخصصان کارآموده مسؤولیت آموزش این گروه سنی را برعهده دارند.

دوره‌های آموزشی مختلف

از دیگر فعالیت‌های مجموعه «خیمه‌الانتظار» برگزاری دوره‌های آموزشی مختلف برای جوانانی است که در آستانه ازدواج هستند. برای بانوان هم کلی برنامه‌های فرهنگی و آموزشی اجرا می‌شود. پایگاه بسیج برادران و خواهران مسجد هم فعال است و اردوهای تفریحی، زیارتی و آموزشی مختلفی برگزار می‌کنند. برپایی اردوی راهیان نور با عنوان «حرکت در خط انتظار» از مهم‌ترین برنامه‌های پایگاه مقاومت بسیج است که هر سال در ایام نوروز برپا می‌شود و تاکنون بیش از ۱۸۰۰ نفر در این اردوها شرکت کرده‌اند. کتابخانه تخصصی مهدویت این مؤسسه هم راه‌اندازی شده که عموم مردم می‌توانند از کتاب‌های آن استفاده کنند.

توجه به حاشیه شهر و محرومیت‌زدایی

با توجه به رهنمودها و دغدغه‌های مقام معظم رهبری در خصوص توجه ویژه به محرومان، اعضای خیمه‌الانتظار با حضور در روستای خلق‌آباد، فعالیت‌های قرآنی و فرهنگی بسیاری انجام داده‌اند که راه‌اندازی دارالقرآن خیمه‌الانتظار از مهم‌ترین این اقدامات است. به گفته حجت‌الاسلام سعید آخوندی ابتدا آنها سعی کردند با آموزش‌های قرآنی بر معرفت ردهای مختلف سنی بیفزایند و سپس آموزش‌های تخصصی مهدویت را آغاز کردند. اردوی راهیان نور و برنامه‌های دهه مهدویت از دیگر فعالیت‌هایی است که در این روستا انجام می‌شود. هیأت فرهنگی مذهبی خیمه‌الانتظار با برپایی مراسم ویژه شهدای مدافع حرم برای ترویج فرهنگ ایثار و شهادت هم الگوهای جدیدی را برای سبک زندگی به مردم ارائه می‌دهد.

تأسیس هیأت در عراق

راه‌اندازی پیش‌دبستانی، دبستان، دبیرستان، حوزه علمیه و دانشگاه خیمه‌الانتظار از اهداف اصلی مسؤولان این هیأت است که تلاش می‌کنند برای ترویج فرهنگ مهدویت، در همه شهرهای کشور و حتی خارج از کشور این مراکز را راه‌اندازی کنند. گویا رایزنی‌هایی با مسؤولان کشور عراق انجام شده و قصد دارند در آینده نزدیک در عراق شعبه خیمه‌الانتظار را تأسیس کنند.

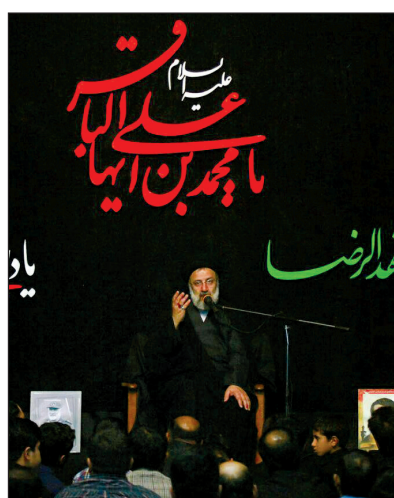
هیأت «خیمه‌الانتظار»

برای ترویج معارف مهدوی فعالیت‌های گسترده‌ای دارد

از تأسیس مهد کودک تا دانشگاه

سبحان زارعی

هیأت «خیمه‌الانتظار» را ۱۷ سال است که با برگزاری جشن‌های باشکوه اعیاد شعبانیه‌اش می‌شناسند؛ فعالیت‌هایی که در سه سال اخیر در زمینه آموزش فرهنگ مهدویت گسترش بسیاری یافته. حالا این هیأت دیگر فعالیت‌های خود را در برپایی عزاداری و جشن‌های باشکوه اهل بیت (ع) خلاصه نمی‌کند و ۶۰۰ نفر به عنوان عضو ثابت با شعار «تا انقلاب مهدی با نهضت خمینی» در مؤسسه بزرگ «خیمه‌الانتظار» می‌کوشند زمینه‌ساز ظهور حضرت حجت (ع) در جامعه اسلامی باشند. برای همین تمام توان خود را به کار گرفته‌اند تا مفاهیم تخصصی مهدویت و قرآن کریم را به شیوه‌های مختلف به کودکان، نوجوانان و جوانان ارائه دهند. سراغ حجت‌الاسلام سعید آخوندی و امیر مؤمن مسؤول و مدیر هیأت رفتیم و درباره فعالیت‌های این پایگاه مذهبی و اجتماعی در خراسان رضوی گفت‌وگو کردیم.

۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱

تولیت آستان قدس رضوی، استفاده از ظرفیت زیارت و بهره از معنویت بارگاه متبرک رضوی را راهکاری مؤثر برای برون‌رفت از بسیاری مشکلات و آسیب‌های اجتماعی در جامعه معرفی و عنوان کرد: «این بارگاه نورانی جایگاه تحول روحی و ظرفیت‌سازی بی‌نظیری در انسان است. بسیاری از مشکلات به برکت وجود مقدس امام رضا (ع) و ظرفیت‌های معنوی و تحول‌آفرین آستان قدس رضوی قابل حل هستند و اگر امروز مشکلاتی در جامعه وجود دارد، کوتاهی از ماست که از این داشته بی‌نظیر معنوی نتوانسته‌ایم به شکل مناسب استفاده کنیم».

نام شاه حسین بهاری با هنر چهارپایه‌خوانی گره خورده؛ مداح و نوحه‌خوان پناهی که با صدای جانشوز، رسا و نوحه‌های پرصلابتش میان جامعه مداحان و عاشقان اباعبدالله الحسین (ع) چهره‌ای شناخته شده بود. اکنون که بیش از سه دهه از درگذشت او گذشته سراغ فرزندش حاج حمیدرضا بهاری که خود او هم از مداحان و نوحه‌خوانان سرشناس تهران است رفتیم و درباره سبک زندگی و شیوه خاص مداحی آن پیرغلام اباعبدالله الحسین (ع) گفت‌وگو کردیم.

حاج حمیدرضا بهاری از سبک روضه خوانی و زندگی پدرش مرحوم حاج شاه حسین بهاری می‌گوید

به هر قیمتی اشک در نمی‌آورد

حسن حسن‌زاده

● بیش از سه دهه از فوت شاه حسین بهاری می‌گذرد اما هنوز اشعار و نوحه‌های حماسی‌ای که در وصف اهل بیت (ع) سروده‌اند در هیأت‌های مختلف تهران شنیده می‌شود. جوانان هیأتی امروز چقدر با نام و منش شاه حسین آشنا هستند؟

اشعار و نوحه‌های ماندگار پدرم نه تنها در هیأت‌های مختلف تهران بلکه در شهرستان‌های دور هم شنیده می‌شود. حتی در هیأت‌های شهرستان‌ها هم خیلی‌ها نام شاه حسین بهاری را همراه با هنر چهارپایه‌خوانی‌اش شنیده‌اند. در هیأت‌های مختلفی که حضور داشتم بارها از هیأتی‌ها و حتی جوان‌ترهای هیأت نام پدرم را شنیده‌ام. در حقیقت آنها با اوصاف، اخلاق و منش پدرم به واسطه مداحانی که در هیأت یادی از ایشان کرده‌اند آشنایی دارند. بارها پیش آمده که وقتی در هیأت‌های مختلف می‌خوانم، به ویژه جوان‌ترها نسبتم را با شاه حسین بهاری می‌پرسند. من هم همواره تلاشم این است که نام او را که به اعتبار اهل بیت بر زبان‌ها افتاده همیشه زنده نگه‌دارم.

● همان‌طور که اشاره کردید خیلی‌ها شاه حسین بهاری را علاوه بر صدای جانشوز و رسای ایشان، با هنر چهارپایه‌خوانی می‌شناسند. در حقیقت پدرتان استاد هنر چهارپایه‌خوانی بودند.

هنر اصلی پدرم که همه او را در بازار قدیم تهران با این هنر می‌شناختند، چهارپایه‌خوانی بود؛ آنقدر که می‌توانم بگویم این هنر با نام پدرم گره خورده و از یکدیگر قابل تفکیک نیست. مراسم عزاداری هیأت‌های بازار قدیم که جمعیت زیادی از آن استقبال می‌کردند تا حدودی با شکل امروزی هیأت‌ها تفاوت داشت. درواقع هر یک از صنوف بازار، مثل صنف کفاشان، اتاقسازان و... هیأتی با نام صنف خودشان داشتند. شاه حسین بهاری هم از مداحان رسمی صنف کفاشان، اتاقسازان و چند هیأت دیگر بود. مراسم عزاداری هر یک از این صنوف در کوچه‌پس‌کوچه‌های بازار برگزار می‌شد و به گواه همه مداحان بزرگ، تنها کسی که می‌توانست چند هیأت را به صورت همزمان اداره کند، مرحوم پدرم بود.

● کمی درباره این هنر و جایگاه آن در مراسم عزاداری بازار تهران توضیح دهید.

جمعیت زیادی از مراسم عزاداری هیأت‌های بازار تهران استقبال می‌کردند. وقتی هر یک از این هیأت‌های بزرگ صنوف وارد بازار تهران می‌شدند، اهالی و کسبه بازار به احترام آن، مغازه‌هایشان را می‌بستند و در مراسم عزاداری شرکت می‌کردند. در نتیجه جمعیت بسیار زیادی در عزاداری حضور داشتند که این موضوع اداره آن هیأت را بسیار دشوار می‌کرد؛ آنقدر که این کار از عهده هر کسی بر نمی‌آمد. جالب‌تر اینکه آن زمان هیچ دستگاه صوتی‌ای هم در کار نبود. بنابراین هنر چهارپایه‌خوانی اینجا معنا پیدا می‌کرد. یک چهارپایه کوچک در مرکز هیأت قرار می‌دادند و مداح روی چهارپایه می‌رفت و شروع به خواندن می‌کرد. زمان چهارپایه‌خوانی هم بیش از ۱۵ دقیقه نبود. مداح باید در همین زمان محدود، شعر، نوحه، واحد و شور را اجرا می‌کرد. کار بسیار سختی بود که همه آنها بدون هیچ‌گونه دستگاه صوتی انجام می‌شد. بنابراین اداره این جمعیت علاوه بر

حاج منصور ارضی با بیان اینکه حادثه آتش‌سوزی ساختمان پلاسکو برای ما یادآور دوران دفاع مقدس بود، گفت: «در این اتفاق بالاخره پول و اموال برمی‌گردد. یک وقت می‌بینی یک نفر خمس نداده ولی یک عده طبقات بالای همین ساختمان زیارت عاشورا می‌خوانند. پس این اتفاقات از الطاف خفیه است که فردی از جای دیگری برای کمک آمده یا از شهر دیگری غذا می‌فرستد. مثل زمان دفاع مقدس. حالا یک نفر هم در فضای مجازی حرف‌های بی‌ربط می‌زند. حواسمان جمع باشد که اتصالمان به رسول‌الله و اهل بیت علیهم‌السلام قطع نشود. والا ما هم مثل همان‌ها می‌شویم. چون حرف زدن سخت نیست، حرف خوب زدن سخت است».

۱
۲
۳
۴

چهارشنبه ۰۵

ویژه‌نامه هیأت‌ها و محافل مذهبی

شماره نوزدهم + سه‌شنبه ۱۲ بهمن ۱۳۹۵ + ۲ جمادی الاول ۱۴۳۸

توانایی و تسلط در اجرای اشعار، نیازمند حنجره بسیار قدرتمندی بود. البته یکی از شاخصه‌های صدای پدرم همان سوز خاصی بود که در صدای او وجود داشت و همه آن را امضای خاص شاه حسین می‌دانستند.

● **شاه حسین بهاری از مداحان و نوحه‌خوانانی بودند که ذوق و قریحه شاعری‌شان میان جامعه مداحان زبانزد بود. با علم به این موضوع، ایشان در انتخاب اشعار و نوحه‌ها بیشتر سراغ چه مضامین و موضوعاتی می‌رفتند؟**

بسیاری از مداحان قدیم طبع شعری داشتند و پدرم هم از این قاعده مستثنا نبود. دلش هم این است که آن ایام، شعر و شاعر مثل این روزها چندان در دسترس مداحان نبود و درواقع کتاب‌های شعر آیینی هم بسیار کم بودند. بنابراین مداحان آن روزگار لزوماً دستی در شعر و شاعری داشتند. هنر پدرم بیشتر نوحه‌سرایی بود؛ آن هم نوحه‌هایی که جنبه حماسی داشتند. اتفاقاً یکی از شعراء در توصیف نوحه‌خوانی شاه حسین بهاری شعری سروده که می‌گوید:

تا دست‌های سینه‌زنان آذن دم گرفت

دست مرا کتیه زیر علم گرفت

امان رسید و زمزمه با محتشم گرفت

جوشید چشم و تیمچه را سیل غم گرفت

وقتی که شاه حسین نفسی نوحه دم گرفت

حسین سرباز ره دین بود

حسین قربانی آیین بود

عاقبت حق طلبی این بود

از سر نی گفت سبط پیمبر

الله‌اکبر الله‌اکبر

اما از میان تمام مضامین شعری، شاه حسین پیش از همه به مضامینی مانند شجاعت اهل بیت علیهم‌السلام، مقام و آزادگی آن بزرگواران و انتقال آنها به مستمعین علاقه‌مند بود. جالب است بدانید حتی در روز عاشورا هم ابتدا مدحی از شخصیت اهل بیت علیهم‌السلام می‌خواند و همه دغدغه‌اش نشان دادن قداست، صلابت و عظمت شخصیت آن بزرگواران بود. پدرم در طول عمر مداحی و نوحه‌خوانی‌اش هیچ‌گاه راضی نشد به قیمت اشک عزاداران از موضع ضعف شعر بخواند.

● **اگر موافق باشید برای شناخت بیشتر شاه حسین بهاری کمی درباره سبک زندگی ایشان در محیط خانه گفت‌وگو کنیم. ارتباط پدرتان با اهل خانه و فرزندان‌شان چطور بود؟**

پدرم شخصیت بسیار پرچربه و مقتدری داشت. همین مسأله باعث شده خاطرات بسیار زیادی از پدر در ذهن داشته باشم. حاصل زندگی ایشان پنج دختر و چهار پسر بود که از میان پسرانش من و برادر بزرگ‌ترم مرحوم حاج علیرضا بهاری مداح شدیم. وقتی پدرم از دنیا رفت، من تنها ۱۲ سال داشتم. با این وجود شخصیت اثرگذار پدر نقش زیادی در حک شدن آن خاطرات در ذهنم دارد. با وجود اینکه نه تنها من و دیگر افراد خانواده و همه نزدیکان پدرم گواهی می‌دهند که مهم‌ترین بعد شخصیتی حاج شاه حسین، جذب و

اقتدارش بود اما جالب اینجاست که هیچ‌گاه به یاد ندارم با فرزندان، اهل خانه و دیگر نزدیکانی که می‌شناسم تندی کرده باشد. درواقع در شیوه تربیتی‌اش تندی و تنبیه جایگاهی نداشت. این حرفش را به خاطر دارم که می‌گفت پدر باید جذبه‌ای داشته باشد که هم فرزندان با او راحت باشند و هم طوری به آنها نگاه کند که با اراده خودشان از خطاها دوری کنند. با این وجود یکی دیگر از ابعاد شخصیتی شاه حسین بهاری خوشرویی و بذله‌گویی‌هایش بود. اگر به خاطر جذبه‌اش بعد از ورود به یک جمع ناخودآگاه همه توجهات به سمتش جلب می‌شد، خیلی زود به گونه‌ای رفتار می‌کرد که به واسطه شوخی‌های مؤذبه‌اش محال بود کسی لبخند به لب نداشته باشد. در حقیقت می‌شود گفت آن نگاه‌های نافذ و پرحلاکت را با بذله‌گویی‌هایش تلطیف می‌کرد.

● **شما و مرحوم برادرتان حاج علیرضا بعد از فوت پدر چگونه وارد این عرصه شدید؟**

پدرم همیشه دوست داشت یکی از پسرانش راه او را ادامه دهد. بارها گفته بود دلم می‌خواهد یکی از شما مداح شوید اما اگر نشدید هم خیلی خودتان را اذیت نکنید ولی قول بدهید هیچ‌گاه از دستگاه امام حسین علیه‌السلام جدا نشوید. در زمان فوت پدرم، برادر بزرگ‌ترم ۲۳ سال داشت و من ۱۲ ساله بودم. آن روزها مداحان قدیمی، پالتویی بلند می‌پوشیدند و گاهی از عبا و عرقچین استفاده می‌کردند. یعنی پوشش مختص خود را داشتند. پس از فوت پدرم، حاج اکبر کاظمی عبایی روی شانه برادرم انداخت و گفت حالا دیگر تو باید راه پدرت را ادامه دهی. حاج علیرضا هم آن روز در حضور مداحان بزرگ شروع به خواندن کرد و از آنجا بود که رسماً به جامعه مداحان پیوست. من هم پس از چند سال تجربه‌اندوزی در محضر اساتیدی مانند حاج حسن گودرزی و حاج احمد صالح رسماً به جامعه مداحان پیوستم. از آن پس هر دوی ما در همان هیأت‌هایی که پدر اداره می‌کرد مانند هیأت محبان الزهراء علیها‌السلام انصار العباس علیه‌السلام و... تلاش کردیم نامش را زنده نگه‌داریم. پس از فوت حاج علیرضا بود که این مسؤولیت سنگین روی شانه‌های من افتاد.

● **خاطرهای هم از مشاوره‌ها و راهنمایی‌های پدر دارید که بیانگر نقش و تأثیر تشویق‌های ایشان برای ورود شما به عرصه مداحی باشد؟**

در مهم‌ترین تصمیمات زندگی من و خواهرها و برادرهایم پشتیبان ما بود. یادم هست ۹ ساله بودم که به خاطر صدای خوبم در گروه‌های سرود مدرسه و در ایام عزاداری، تک‌خوانی می‌کردم. آنقدر جایگاه و شخصیت پدرم به عنوان یک مداح بزرگ برایم حرمت داشت که یکی از سخت‌ترین کارها برایم این بود که از او بخواهم شعری در اختیارم قرار دهد که آن را در مدرسه بخوانم. بالاخره دل به دریا زدم و موضوع را با او در میان گذاشتم. پدرم هم با خوشرویی شعری را که مناسب فضای مدرسه باشد برایم انتخاب کرد. من هم شروع کردم به تمرین آن شعر و از آنجا که بارها دیده بودم پدرم و دیگر مداحان هنگام نوحه‌خوانی آب جوش می‌خورند، شعر می‌خواندم و یک جرعه آب جوش می‌خوردم. روز قبل از اجرای مدرسه بود که در حضور پدرم، از مادرم بارها خواستم برایم آب جوش بیاورد. حاج‌آقا که این اوضاع را مشاهده کرد، با آن نگاه پرچربه و صدای پرتینش گفت از مداحی فقط آب جوش خوردنش را یاد گرفته‌ای! بعد من را صدا کرد و خواست شعر را برایش بخوانم. در حضور او صدایم می‌لرزید. آنقدر مقابلش تمرین کردم تا به خوبی به شعر مسلط شدم. فردای آن روز وقتی در حضور هم‌مدرسه‌ای‌ها و اولیای آنها شروع به خواندن کردم پدرم را در میان اولیا دیدم که برای قوت قلب من آمده بود. آنقدر روحیه گرفتم که به بهترین نحو از پس آن نوحه برآمدم. پس از من هم روی سن آمد و کمی با بچه‌های مدرسه شوخی کرد و گفت خوشحالم که پس از من چراغ مداحی‌ام خاموش نیست. این حمید آقا که برایتان خواند پسر من است و ان‌شاءالله که می‌تواند نوکری امام حسین علیه‌السلام را به بهترین شکل انجام دهد. این رفتار مرحوم پدرم در آینده مداحی‌ام بسیار تأثیرگذار بود.

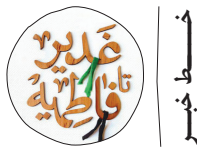
● **مداحان و روضه‌خوانان تهران هنوز از روضه آخر**

پدرتان و جمله معروفشان در هیأت قائم علیه‌السلام تعریف می‌کنند. پدرتان چگونه از دنیا رفتند که هنوز در یاد و خاطره هیأتی‌ها باقی مانده‌اند؟

پدرم همیشه می‌گفت من نوبه‌ای شدن را دوست ندارم. وقتی پرسیدیم منظورشان از نوبه‌ای شدن چیست، گفت دوست ندارم کارم به جایی برسد که فرزندانم برای نگهداری از من بین‌شان نوبت تعیین کنند. دوست دارم تا زمانی که سر پا هستم از دنیا بروم. همین‌گونه هم شد. یک روز از هیأت به خانه برگشت و رو به قبله خوابید و به همین راحتی از دنیا رفت. روز پیش از فوتش، به هیأت قائم علیه‌السلام یکی از هیأت‌های بزرگ و معروف غرب تهران رفته بود. پانزدهم شعبان سال ۱۳۶۲ بود که در هیأت قائم علیه‌السلام روضه عجیبی خواند که هنوز در خاطر همه حضار باقی مانده. نقل است در آن روز شاه حسین می‌گوید می‌خواهم روضه‌ای برای شما بخوانم که امام زمان علیه‌السلام خیلی برای این روضه گریه می‌کند. وقتی روضه ذوالجناح را می‌خواند، به پهنای صورتش اشک می‌ریخت و حال دیگری داشت. همانجا رو به حضار در مجلس کرد و گفت پرونده شاه حسین امروز بسته شد. من را حلال کنید. فردای آن روز یعنی روز شانزدهم شعبان وقتی از مدرسه به خانه برگشتم، مادرم به مسافرت رفته بود. چهره مضطرب و پریشان همسر برادرم حاج علیرضا را که آن زمان با ما زندگی می‌کردند دیدم. از او پرسیدم چه اتفاقی افتاده و بعد فهمیدم که پدرم را به بیمارستان منتقل کرده‌اند. خاطرم هست وقتی به بیمارستان رفتم، پزشک بیمارستان در حضور برادران بزرگ‌تر و دیگر بستگمان می‌گفت انگار ایشان سال‌هاست مرده‌اند. منظورش این بود که آرامش خاصی در چهره و بدن شاه حسین دیده می‌شد. انگار سال‌هاست مرده.

سادات مرا غسل دهند

ادب و احترام حاج شاه حسین بهاری به سادات زبانزد بود و وصیت کرده بود بعد از فوتش یکی از سادات او را غسل بدهد. حاج حمیدرضا بهاری در این خصوص می‌گوید: «پدرم علاقه و ارادت عجیبی به سادات داشت و همیشه می‌گفت حساب سادات را از دیگران جدا کنید. اگر اشتباهی هم مرتکب شدند به آنها بی‌احترامی نکنید. حساب آنها با جدشان است. این اعتقاد پدرم عملی بود. بارها دیده شده بود وقتی یک مداح سید که حتی سال‌ها جوان‌تر از خودش بود وارد مجلس می‌شد به رسم ادب برمی‌خاست و از منبر پایین می‌آمد با وجود اینکه خودش بزرگ مجلس بود. برای همین بود که وصیت کرد حتی الامکان یکی از سادات بدنش را غسل دهد و اگر سیدی پیدا نشد، نخستین و آخرین آب را یکی از سادات بر بدنش بریزد. در وصیتش آمده: «من سید نیستم اما برای اینکه به حضرت زهرا علیها‌السلام ثابت کنم در دنیا همه تلاش‌م این بود که به فرزندان‌ش خدمت کنم، یک شال سبز بر کمرم ببندید و با تربتی از کربلا بر سینه‌ام بکوبید یا حسین علیه‌السلام». دست آخر هم سیدمحمد سادات شیرازی از مداحان و پیرغلامان بزرگ در حالی که به پهنای صورتش اشک می‌ریخت، بدن پدرم را غسل داد.»

نخستین جلسه دوره تربیت مبلغ غدیر، با محوریت کتاب «غدیر تا فاطمیه» با تدریس حجج الاسلام محمدباقر انصاری و محمدرضا شریفی و مداحی مهدی نایب برگزار شد. در این برنامه، حجت الاسلام محمدرضا شریفی با بیان اینکه مبلغین غدیر با محتوای تألیف شده در کتاب «غدیر تا فاطمیه» می‌توانند ایام تبلیغی در فاطمیه را پوشش دهند، اظهار کرد: «ایام فاطمیه تنها روز شهادت حضرت فاطمه (علیها السلام) به روایت ۷۵ روز یا ۹۵ روز نیست بلکه یک بازه زمانی از روز ۱۸ ذی الحجه تا شهادت حضرت زهراست».

گفت‌وگو با سید محمد جوادی
که علاوه بر مداحی شعر هم می‌گوید

بزرگ‌ترها باید محور هیأت باشند

یاسین سجادی

۱۷، ۱۸ سال بیشتر نداشت که به تعبیر خودش نوکری اهل بیت (علیهم السلام) را آغاز کرد. اول همه او را به عنوان مداح می‌شناختند اما از سال ۷۲ با عنایت اهل بیت طبع شعرش گل کرد و توانست چند خطی شعر بگوید. شاید اولین قلم‌های شاعرانه‌اش را جانشوز آغاز کرد با روضه «یکی بیاد تو کوچه‌ها به مادرم کمک کنه / اشک حسین پاک کنه، به خواهرم کمک کنه». سیدمحمد جوادی، نغمه‌ساز و سبک‌ساز فوق‌العاده‌ای است مثل شعر و سبک «آخر یه روز حاجتمو ازت می‌گیرم». با او که در دهه چهارم زندگی خود است و سابقه خوبی در حوزه‌های مختلف مداحی و سرودن شعر هیأتی دارد گفت‌وگو کردیم که حتما خواندنش برای شما جالب است.

● شما، هم مداح و ذاکر اهل بیت (علیهم السلام) هستید و هم شاعر. بیشتر کدام یک را می‌پسندید؟

دوست دارم نه به من بگویند مداح شاعر و نه شاعر مداح ولی دوست دارم به من بگویند نوکر اهل بیت. دوست دارم این مدال لیاقت را داشته باشم. به این نکته هم اشاره کنم که همیشه سعی کرده‌ام مداحی، مرا از حوزه شعر جدا نکند.

● از نخستین شعرتان بگویند. سطح فنی و قوت شعرهای اولیه‌تان چطور بود و با شعرهای امروزتان چه فرقی دارد؟ طبیعی است که فرق داشته باشد. اول تجربه

در گذشته به خیلی‌ها شعر می‌دادم اما الان در مداحی خودم از سروده‌هایم استفاده می‌کنم. ● با اینکه برخی از اساتید و بزرگان ما بر خواندن اشعار فاخر از بزرگان در محافل حسینی تأکید می‌کنند اما بسیاری از شاعران و ذاکران دیگر اقبال به شاعرانی چون صائب، بیدل و... نشان نمی‌دهند و معتقدند نسل امروز دیگر زبان و اصطلاحات و مضامین آن بزرگان را متوجه نمی‌شود و از همین روست که برخی به شعرهای ساده‌تر، امروزی‌تر و همه‌فهم‌تر رو آورده‌اند. ظاهراً همین امر باعث افول اشعار فاخر و فراموشی تدریجی سبک‌های سنتی شده. ارزیابی شما درباره این موضوع چیست؟

کسی که اهل ادبیات باشد حتماً به اشعار سعدی، حافظ و مفاخر ادبیات مثل محتشم، عمن سامانی و... مسلط است. یک‌سری می‌گویند مستمع ما از جنس عوام است و باید اشعار روان و ساده بخوانیم ولی اگر مداح اهل ادبیات باشد، شعرهای خیلی سخت را هم می‌تواند خوب بخواند. مثلاً حاج علی انسانی و حاج حسن خلیج هیچ‌وقت شعر غیرفاخر نخوانده‌اند. حضرت آقا هم تأکید دارند که در آغاز مداحی یک شعر پندآموز خوانده شود. بعد یک سلام به امام زمان (علیه السلام) بدهیم و سپس یک شعر دلی خواننده و زمینه ورود به روضه آماده شود.

● در دستگاه امام حسین (علیه السلام) چه چیزی وجود دارد که هر کس در این وادی خاک بیشتری بخورد، نفسش تأثیرگذارتر می‌شود؟

به هر حال در هر راهی سابقه بیشتری پیدا کنید به همان میزان آبرویتان بیشتر می‌شود. البته نوکری چیزی نیست که همین‌طوری به دست بیاید. تا امضای اباعبدالله (علیه السلام) نباشد، اسم نوکر را نمی‌توان روی کسی گذاشت. وقتی ۴۰ سال برای اهل بیت (علیهم السلام) بخوانیم، نفس ما تغییر می‌کند و لحن و آوای ما جانشوزتر و تأثیرگذارتر می‌شود. نوکران پیری داریم که صدایشان خش دارد، گام بالا هم نمی‌توانند بخوانند اما تا می‌گویند صلی الله علیه و آله یا اباعبدالله (علیه السلام) جمعیتی را متحول می‌کنند. ● برخی از مداحان نسل جدید اشعار و نوحه‌هایشان همراه با اتفاقات و مسایل سیاسی روز پیش می‌رود اما برخی در این مسیر از خواندن اشعار دربارۀ انقلاب، شهدا و دفاع مقدس پرهیز می‌کنند و استدلالشان این است که دستگاه اهل بیت ربطی به سیاست ندارد. نظر شما در این خصوص چیست؟

مرحوم مدرس فرمودند سیاست ما عین دین است. وقتی مردانی از حرم حضرت زینب (علیها السلام) و حضرت رقیه (علیها السلام) دفاع می‌کنند، باید در مقابل این همه محبت حقیقی به اهل بیت قدرشناسی و تجلیل کنیم. کسی که واقعا حسینی است، تا پای جان می‌ایستد. اصلاً الگوی انقلاب و نظام ما امام حسین (علیه السلام) است. کسانی که از خواندن اشعار

دربارۀ انقلاب، شهدا و دفاع مقدس پرهیز می‌کنند این از روی جهالت آنهاست. نمی‌توان این دو را از هم جدا کرد. اینها لازم و ملزوم هم هستند. فرد یا افرادی که سیاست را از هیأت جدا می‌کنند، فقط برای امام حسین (علیه السلام) می‌خوانند و نمی‌دانند که کار و حرکت امام حسین سیاسی بوده.

● تعریف‌تان از نوکری اهل بیت (علیهم السلام) چیست و نوکری اهل بیت چه نسبت و ارتباطی با بندگی خداوند دارد؟

نوکری اهل بیت (علیهم السلام) ارتباط مستقیمی با بندگی خدا دارد. هر کسی امام حسینی‌تر باشد، بیشتر بندگی خدا را می‌کند. اباعبدالله الحسین (علیه السلام) برای بندگی خدا آمد تا ما به خدا برسیم. حضرت زینب (علیها السلام) می‌فرمود وقتی رنگ چهره حسین در گودال تغییر می‌کرد و برافروخته می‌شد، می‌فهمیدم دارد به لحظه وصال نزدیک می‌شود. این اوج بندگی است که ما می‌خواهیم با نوکری به آن نزدیک شویم.

● به عنوان کسی که در فضای جلسه‌داری و هیأت‌داری فعال هستید مهم‌ترین اولویت امروز جامعه هیأتی را در چه می‌بینید؟

وقتی بزرگ‌ترها در جلسات باشند اتحاد و همدلی بین بچه‌های آن‌ها به وجود می‌آید. هر جا بزرگ‌تر محور کار باشد، هیچ‌وقت به مشکل بر نمی‌خوریم. موضوع بعدی توجه به منبرها و معرفتی است که ما در شعرهایمان ارائه می‌کنیم. منبری باید به طور خاص روی آن کار کرده و آن را به مخاطب عرضه کند.

دوست دارم روضه وداع بخوانم

سیدمحمد جوادی در پاسخ به این سؤال که کدام روضه را بیشتر دوست دارد، می‌گوید: روضه وداع حضرت زهرا (علیها السلام) و حضرت علی (علیه السلام) را بسیار دوست دارم.

ای جان من هر چند دیگر نیمه جانی
اما برای رفتن خیلی جوانی
حالا که من اینجا غریبم بار بستی
حالا نمی‌شد بیشتر پیشم بمانی
بابای خاکم، التماس می‌کنم که
بی‌من مشوای مادر آب آسمانی
کمتر بگو با من امیر المؤمنینم
اشهد مگو با این زبان بی‌زبانی
حالا برای اینکه من چیزی نفهمم
در کوچه خاک چادرت را می‌تکانی
اندازه یک عمر پیرت کرده بانو
سنگینی آن ضربه دست ناگهانی
یک نیمه از روی تو، صبح روشن من
نیمی دگر مثل غروب‌ی ارغوانی
رو از علی می‌گیری اما زیر چادر
پنهان نگردد محرمم، قد کمانی

سومین دوره شب‌های شعر انقلاب در قم برگزار شد. در این برنامه که استاد محمدعلی مجاهدی، حاج غلامرضا سازگار، حاج سعید حدادیان، حاج جواد حیدری، ناصر فیض، علیرضا قزو، مرتضی امیری اسفندقه، علی محمد مؤدب، احمد علوی، میلاد عرفانپور، عباس احمدی، جواد زمانی، محمدجواد شرافت و جمعی از شعرای آیینی کشور حضور داشتند، شاعران بر جسته به شعر خوانی پرداختند.

مصطفی متولی میاندار هیأت و شاعر اهل بیت (علیه السلام) معتقد است شعر دودمه گفتن کار هر کسی نیست

اخلاص؛ راز ماندگاری دودمه‌های قدیمی

مجتبی برزگر

کودکی‌اش در فضای هیأت و مجالس عزاداری گذشت و خیلی زود با شاعران و مداحان بسیاری چون حاج منصور ارضی و حاج علی انسانی آشنا شد. همین مسأله زمینه‌ای را فراهم کرد که جدی‌تر و اصولی‌تر شعر بگوید. خودش معتقد است اگر موفقیتی هم به دست آورده، از عنایت امام حسین (علیه السلام) و تشویق اساتیدش بوده. او نخستین شعرش را برای حضرت زهرا (علیه السلام) سروده و ارادت خاصی به امام حسن (علیه السلام) دارد؛ تا آنجا که میان دوستانش به امام حسینی معروف است. خیلی‌ها مصطفی متولی را به عنوان میاندار هیأت می‌شناسند و با دودمه‌های او سینه زده‌اند.

● بیشتر خودتان را شاعر می‌دانید یا میاندار هیأت؟

نه خودم را شاعر می‌دانم و نه میاندار هیأت ولی طوری رقم خورد که هم میاندار شدم و هم اسم شاعری را یدک می‌کشم. این مسأله برای اولین بار در مسجد حضرت ابوالفضل (علیه السلام) اتفاق افتاد و توفیق میانداری را پیدا کردم. به قول معروف هر دو طرف را داشتم.

● چه شد که میاندار شدید؟ کمی از آداب و احکام این کار در هیأت‌ها برای ما بگویید. سال‌های دهه ۷۰ در مسجد حضرت ابوالفضل جوادیه کارهای فنی و تبلیغاتی پایگاه بسیج را انجام می‌دادم و معمولاً بیشتر وقتم در مسجد می‌گذشت. یک شب یکی از بزرگواران پیشنهاد میانداری را به من داد و حاج علی ناظمی از ذاکران و شعرای بنام تأکید کردند و من هم قبول کردم. بعد از آن شب انگار آتش به جانم افتاد که باید میاندار شوم. آداب و احکام میانداری آنقدر گسترده است که نمی‌توان در این زمان کم درباره آن صحبت کرد اما اصل اول آن ادب و احترام نسبت به بزرگ‌تر است و اینکه یک میاندار باید خودش

را یک فرمانده گردان و لشکر بداند. مسؤولیت سنگینی است و فقط مظلوم کشیدن و ذکر گفتن نیست. بحث نظم دادن به جلسه و گرداندن جلسه هم هست. یک میاندار باید حواس خود را جمع همه جوانب هیأت کند. میانداری آداب و رسوم زیادی دارد. نحوه تعامل اعضای هیأت با میهمانان در بحث سینه‌زنی، مدل سینه زدن و نشستن در کوچه و نحوه راه رفتن و شکلی که دست میاندار بالا می‌آید همه اینها آداب و رسوم دارد. بزرگ‌ترها و قدیمی‌ها خیلی خودشان را ملزم می‌دانستند این آداب را رعایت کنند ولی متأسفانه این روزها خیلی مرسوم نیست.

● در حوزه شعر و شاعری چطور؟ شعر اچقدر می‌توانند در خواندن روضه‌های درست و حماسه‌آفرینی‌های اهل بیت (علیه السلام) تأثیر گذار باشند؟

یک شاعر اگر شعر صحیح و عاری از هر نوع انحراف اعتقادی و فکری بسراید و در اختیار مداح بگذارد قطعاً نقش بسزا و مهمی را ایفا می‌کند؛ شعرهایی که از منابع و مأخذ موثق روایی و تاریخی نشأت گرفته‌اند. از طرف دیگر شاعر باید با

علما و بزرگان دین ارتباط داشته باشد و آموخته‌هایش را در شعر اعمال کند. گاهی اوقات که خدای نکرده یکسری شبها و انحرافات در مجالس عزاداری مطرح می‌شود شعرا مقصرند.

● شما شعرهای دودمه بسیاری سروده‌اید در حالی که این نوع شعرها توسط برخی شاعران خوش ذوق مورد غفلت قرار می‌گیرند. شعر دودمه چه تفاوتی با اشعار دیگر دارد؟

شعر دودمه از نظر ادبی و از نظر قالب شعری در قالب مستضاد مطرح می‌شود. این روزها متأسفانه سنت دودمه گفتن در هیأت‌ها کلهش یافته ولی ما سعی می‌کنیم تا آنجا که می‌توانیم این کار زیبا را در هیأت‌ها رونق دهیم. دودمه‌ها اوزان مختلفی دارند. به نظر من دودمه گفتن کار سختی است. چون گاهی باید در یک بیت، روضه کاملی را که یک مداح می‌خواند بگنجانید شعر دودمه وجوه مختلفی دارد و باید نکات مختلفی را در نظر داشته باشید. هم باید از نظر روضه دقت کنید که روضه آن شب را عنوان کرده باشید و هم اینکه حماسه و ضریح‌ها داشته باشد. اگر این وجوه مدنظر شاعر باشد و آنها را رعایت کند می‌تواند یک دودمه خوب و تأثیرگذار بسراید. فکر می‌کنم کسی که دودمه می‌گوید، خودش حتماً باید سینه‌زن باشد که بلدان آن مستمع سینه‌زن از دودمه چه می‌خواهد. فکر می‌کنم دودمه گفتن کار هر کسی نیست.

● سر ماندگاری دودمه‌های قدیمی چه بوده و چرا برخی از این دودمه‌ها چند ده سال و بلکه یک قرن در اذهان مردم می‌مانند و ورد زبان مردم می‌شوند؟

دودمه‌های قدیمی ماندگار مثل «ای اهل حرم میر و علمدار نیامد، علمدار نیامد» یا «مشی را شه دین در حرمش میهمان است، مکن ای صبح طلوع، مکن ای صبح طلوع» و... راز ماندگاری‌شان اخلاص و سوز دلی بوده که شاعر داشته. حالا اینکه برخی دودمه‌ها یکبار مصرفند و ماندگاری لازم را ندارند قطعاً به خاطر این است که با اخلاص سروده نشده‌اند.

● معمولاً هر یک از شاعران، ذاکران، نوحه‌خوانان و روضه‌خوانان متأثر از شرایط روحی، عاطفی و شخصیتی به یکی از ذوات مقدسه ارادت بیشتری دارند. نسبت به کدام یک از این حضرات ارادت و توجه دارید؟ دلم به محبت امام حسن مجتبی (علیه السلام) گره خورده. دوستان، آشنایان و اطرافیان می‌دانند که ما به امام حسینی بودن معروفیم اما همه اهل بیت (علیه السلام) برای ما مقدسند و با اسم همه آنها زندگی می‌کنیم. مثلاً وقتی نام امام هادی (علیه السلام) و امام جواد (علیه السلام) بیاید منقلب می‌شویم. الحمدلله این اتفاق برای ما می‌افتد.

● گفته بودید اشعارتان جوششی است. این جوشش از کجا نشأت می‌گیرد؟

اعتقادی به شعر جوششی گفتن ندارم و فکر می‌کنم شعر باید جوششی باشد. حالا اینکه این جوشش از کجا نشأت می‌گیرد واقعاً آن را در وجود خودم درک نکردم که از کجاست و اینکه یک شخص چه مختصات و مشخصاتی باید داشته باشد تا این جوشش در او ایجاد شود اما قطعاً محصول عنایت و توجهی است و اجزای صادر شده این را که چه آداب و رسومی را باید رعایت کنیم تا به آن فیض و اجازه برسیم نمی‌دانم. البته می‌تواند دعای پدر و مادر و نظر لطف حضرت زهرا (علیه السلام) باشد ولی این را که مشخصاً کدام است، نمی‌دانم. یقین دارم شعر جوششی سرچشمای متعالی و فرادنیایی دارد. در کنار آن رعایت تقوا و دوری از گناه هم ضرورت دارد که می‌تواند به سرودن شعر جوششی سرعت و جهت بدهد.

تقدیم به پیشگاه ام‌المصائب حضرت زینب کبری (علیه السلام)

بای مطلع بر نور غزل‌های مفخم
ای واژه دیوان شده مضمون معظم
ای مفرده بین همه بی‌مترادف
ای در پی تکریم تو آیات مکرم
ای عین علی مقتدر و نامتزلزل
هم قول تو هم، فعل تو، هم حکم تو محکم
ای ماه صفر مات ز رنج سفر تو
ای سوخته ماتم تو ماه محرم
زبینه زهرا شدی و زینت حیدر
زینب که تو را نام نهاد احمد خاتم
مشروحی از اخلاص تو در سوره توحید
اوصاف صیوری تو در سوره مریم
بر خلق شود خبر الهی چو مقرر
احرار تو هستند بر ابرار مقدم
از صبح ازل نزد خردشان تو مجهول
تا شام ابد بر عقلا قدر تو مبهم
حق گشته به اعجاز کلام تو مسجل
دین است بیا مانده به نطق تو مسلم
در عرض ارادت به تو عالم شده مأمور
در عرض حوائج به تو آدم شده ملزم
تو عشق حسینی و حسین عشق تو بی‌شک
از لطف شما مهر و محبت شده توأم
ای عمه سادات، فدایت همه سادات
سادات نه تنها که فدایت همه عالم
اصحاب مقامات نوشتند که بوده است
اسباب امامت همه نزد تو فراهم
در پهنه با ظرفیت ذات تو جمع است
مجموع صفات علی و فاطمه با هم
بین عقلا آنکه تو را خوانده عقیده
بوده است میان علما از همه اعلم
شد فاطمه در اصل به اذهان متبادر
در خطبه تو گرچه علی بود مجسم
هم چادر زهرا بی تو رایه الاسلام
هم هیمنه حیدریات حافظ پرچم
هم سینه‌زن روضه مقتول تو ملهوف
هم گر به کن مقتل اشک تو مقرر
روزی خور خوان دل پردرد تو مرزوق
در سایه نخل غم جانسوز تو میثم
با پشت خم از پائینشستی، نشکستی
تا قامت افراشته دین نشود خم
زخم غم جانسوز دلت بس که عمیق است
درش نه به دارو شود آرام نه مرهم
در کرب و بلا گرچه بلاهای عظیمی است
شد در دل گودال مصیبات تو اعظم
افسوس که شد گرچه دلت هیچ نمی‌خواست
از زلف رقیه سر مویی بشود کم

۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰
۱۱
۱۲

حجت‌الاسلام والمسلمین حسین روحانی‌نژاد معاون امور فرهنگی و تبلیغ سازمان تبلیغات اسلامی در نشست خبری مسؤولان کمیته هیأت‌های مذهبی و تشکل‌های دینی ستاد مرکزی دهه فجر انقلاب اسلامی گفت: «شعار دهه فجر امسال «گفتمان انقلاب اسلامی، زمینه‌ساز امنیت پایدار و تحقق اقتصاد مقاومتی» است که کمیته انجمن‌های اسلامی و هیأت‌های مذهبی با محوریت همین شعار امسال برنامه‌ریزی کرده و در طول دهه فجر آن را اجرایی می‌کنند. ماهیت انقلاب اسلامی مردمی است. در حقیقت این مردم بودند که انقلاب کردند و به فرامین امام علیه السلام لبیک گفتند و توانستند حکومت استبدادی را سرنگون و حکومتی برپایه اصول و مبانی اسلامی بنا کنند».

داریم با «حسین حسین» پیر می‌شویم...

یکی از سنت‌های زیبای هیأت‌های قدیمی گرفتن عکس یادگاری با کتیبه و پرچم هیأت بوده که در این سال‌ها فراموش شده. پیشنهاد می‌کنیم دست به کار شوید و پس از پایان مجلس‌تان یک عکس یادگاری دسته‌جمعی بگیرید و برای «چهارده» ایمیل کنید تا در همین صفحه منتشر شود.

qudsonline14@gmail.com

امانتداری

یکی از خصایل اخلاقی انسان که دارای ارزش و اهمیت فوق‌العاده‌ای است، امانتداری است و بچه‌هایی‌ها باید این ویژگی را سرلوحه کارهای خود قرار دهند و امانتدار و رازدار مردم باشند. امانت در فرهنگ لغت دارای معانی مختلفی است. پاسداری، حفاظت، امنیت، امان، مواظبت، مراقبت، رازداری، نگهداری، آسایش و آرامش روح و جان از جمله معانی امانت است و مفاهیمی چون خیانت، دزدی و چپاول، بی‌وفایی، ایجاد رعب و وحشت، نیرنگ، جاسوسی، نفاق، بهتان، کتمان حقیقت و بی‌مبالاتی در نگهداری اسرار، متضاد آن است. این خصلت معنوی و روحانی، در روح و روان انسان‌های پاک‌سیرت وجود دارد و همواره در گفتار، رفتار، کردار و اعمال آنان نمایان است. امانتداری در ایجاد اعتماد میان انسان‌ها و حفظ نظام زندگی نقش مهمی دارد. خدا در سوره احزاب می‌فرماید: «ما امانت (تعهد، تکلیف و ولایت الهی) را بر آسمان‌ها و زمین و کوه‌ها عرضه داشتیم. آنها از حمل آن سر بر تافتند و از آن هراسیدند اما انسان آن را بر دوش کشید. او بسیار ظالم و جاهل بود (چون قدر این مقام عظیم را نشناخت و به خود ستم کرد)». امانت در این آیه شریفه به طور مطلق ذکر شده. از این رو شامل تمامی مسؤولیت‌ها و پیمان‌های انسان در برابر خدا می‌شود؛ اعم از ولایت معصومین علیهم السلام که مصداق بارز آن است و دیگر مسؤولیت‌ها که در پرتو امامت و ولایت مطرح می‌شود. یکی از ویژگی‌های برجسته انبیای الهی، امانتداری آنهاست. نبی مکرم اسلام صلی الله علیه و آله به سبب امانتداری و صداقتی که داشت نزد مردم به «محمد امین» معروف بود. بنابراین کسی که ادعای مسلمانی و ایمان به خدا و معاد دارد، همواره باید بکوشد امانتداری را با توجه به مفهوم گسترده آن رعایت کند.

[عکس یادگاری: نیمه شب شام غربان، حسینیه موج‌الحسین علیه السلام جمعی از خادمین و ذاکر اهل بیت علیهم السلام حاج حسین سازور]

اپلیکیشن

تکیه آنلاین

این اپلیکیشن برای ارائه محتوای ویژه قیام عاشورا در فضای مجازی، ترویج فرهنگ حماسی عاشورایی، دسترسی سریع کاربران به این محتوا برای سیستم‌عامل‌های اندروید و iOS تولید شده. اپلیکیشن «تکیه» در ۱۰ بخش اصلی شامل مداحی، سخنرانی، کتاب، تصویر، نوشته، کلیپ‌های حسینی، پاسخگویی به شبهات، ادعیه و زیارات، معرفی شهدای کربلا، مقتل خوانی و رنگ موبایل (رینگتون) طراحی و تولید شده و روزانه بیش از ۵۰۰ محتوا به آن افزوده می‌شود. اپلیکیشن «تکیه» از بیش از ۲۰ هزار فایل از ملاحان و سخنرانان مطرح کشور بهره‌مند است و داشتن مجموعه‌ای از اشعار ناب حسینی، امکان دانلود کتاب رایگان با موضوع قیام امام حسین علیه السلام و دانلود تصویر نوشته به عنوان تصویر زمینه گوشی از دیگر امکانات این نرم‌افزار کاربردی موبایلی است که به صورت آنلاین و آفلاین در اختیار شما قرار می‌گیرد. «تکیه» را می‌توانید از نشانی goo.gl/K63V0e دانلود کنید.

کتاب

مفتون و فیروزه

«مفتون و فیروزه» رمانی دو جلدی از مبارزه مردم مشهد و اطراف آن است که از دیدگاه نگارنده می‌توان آن را تاریخ خصوصی ملت ایران در قالب داستان و رمان پنداشت چراکه قلم روان و سلیس نویسنده داستان بیان می‌دارد که رمان چیزی بیشتر از تاریخ خصوصی و شناسایی پرده‌های مغفول و ناشناخته از تاریخ انقلاب است که برای نخستین بار از زاویه دید فعالان فرهنگی و نه سیاسی روایت می‌شود. درواقع این کتاب روایتی دست اول از انقلاب اسلامی در خراسان است که دارای شخصیت‌های زنده و معاصر است. «مفتون و فیروزه» که با قلم حرفه‌ای سعید تشکری به رشته تحریر درآمده، رمانی است که برای اولین بار حضور فیزیکی مبارزان انقلابی در آن به تصویر کشیده شده و پر از حادثه است و مخاطب را تا آخرین واژه‌های کتاب با خود درگیر می‌کند.

خدایا! تو را می‌خواهیم بی‌هیچ کم و بیش. بی‌هیچ کم چون کمتر از تو هیچ نیست که ائمه‌انسان کند و بی‌هیچ بیش چون بیش از تو هیچ نیست. تو ما را کفایتی که خود فرموده‌ای: «ألیس الله بکاف عبده/ آیا خدا برای بنده‌اش کافی نیست؟»

سید مهدی شجاعی

چهارده + ضمیمه هفتگی روزنامه قدس

ویژه هیأت‌ها و محافل مذهبی

مدیر مسؤول و سردبیر: ایمان شمسایی

دبیر ویژه‌نامه: رضا صیادی

طراح نامواره: محمد صدیقی

با همکاری مؤسسه فرهنگی هنری عقیق www.aghigh.ir

www.qudsonline.ir